

Številka: 403-72/2020/9
Ljubljana, 19. 8. 2020
EVA
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si
ZADEVA: Polletno poročilo Ministrstva za finance Vladi Republike Slovenije o učinkih izvedenih ukrepov na podlagi Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank za obdobje od 1. 1. do 30. 6. 2020
1. Predlog sklepov vlade:
Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17), šestega odstavka 20. člena Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 105/12, 63/13 – ZS-K, 23/14 – ZDIJZ-C, 104/15, 26/17 – ORZUKSB33 in 27/17 – popr.) in 50. člena Uredbe o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 103/13 in 22/16) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela naslednji
S K L E P :
Vlada Republike Slovenije je sprejela Polletno poročilo Ministrstva za finance o učinkih izvedenih ukrepov za krepitev stabilnosti bank za obdobje od 1. 1. do 30. 6. 2020.
Božo PREDALIČ GENERALNI SEKRETAR VLADE
Sklep prejmejo:
<ul style="list-style-type: none">• Ministrstvo za finance• Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo• Banka Slovenije
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:
/
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:
<ul style="list-style-type: none">• mag. Andrej Šircelj, minister za finance• Urška Cvelbar, generalna direktorica Direktorata za finančni sistem• Janja Jereb, vodja Sektorja za finančni sistem• Matic Leščanec, svetovalec - pripravnik
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:
/
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:
/
5. Kratek povzetek gradiva:
V skladu s šestim odstavkom 20. člena Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 105/12, 63/13 – ZS-K, 23/14 – ZDIJZ-C, 104/15, 26/17 – ORZUKSB33 in 27/17 – popr.) in 50. členom Uredbe o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 103/13 in 22/16) Ministrstvo za finance spremlja učinke izvedenih ukrepov za krepitev stabilnosti bank ter pripravi polletno poročilo Vladi Republike Slovenije. Ministrstvo za finance je v ta namen pridobilo podatke in informacije od Banke Slovenije.
6. Presoja posledic za:
a) javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih NE

b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	NE
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: /		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1		
SKUPAJ				
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR: /				
8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:				
Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:			NE	
<ul style="list-style-type: none"> - pristojnosti občin, - delovanje občin, - financiranje občin. 				
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:				
<ul style="list-style-type: none"> - Skupnosti občin Slovenije SOS: NE - Združenju občin Slovenije ZOS: NE - Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE 				
Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani: /				
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:				
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:			NE	
Gradivo je takšne narave, da sodelovanje javnosti ni potrebno.				
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:			NE	
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:			NE	

Mag. Andrej ŠIRCELJ
MINISTER ZA FINANCE

Priloge:

- predlog sklepa (priloga 1)
- obrazložitev sklepa (priloga 2)
- Polletno poročilo Ministrstva za finance o učinkih izvedenih ukrepov za krepitev stabilnosti bank za obdobje od 1. 1. do 30. 6. 2020 (priloga 3)

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 26/17 – ORZUKSB33 in 27/17 – popr.), šestega odstavka 20. člena Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 105/12, 63/13 – ZS-K, 23/14 – ZDIJZ-C in 104/15) in 50. člena Uredbe o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 103/13 in 22/16) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela naslednji

S K L E P :

Vlada Republike Slovenije je sprejela Polletno poročilo Ministrstva za finance o učinkih izvedenih ukrepov za krepitev stabilnosti bank za obdobje od 1. 1. do 30. 6. 2020.

Božo PREDALIČ
GENERALNI SEKRETAR VLADE

Številka:
Ljubljana, ...

Sklep prejmejo:

- Ministrstvo za finance
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo
- Banka Slovenije

OBRAZLOŽITEV SKLEPA

V skladu s šestim odstavkom 20. člena Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 105/12, 63/13 – ZS-K, 23/14 – ZDIJZ-C, 104/15, 26/17 – ORZUKSB33 in 27/17 – popr.; v nadaljnjem besedilu: ZUKSB) in 50. členom Uredbe o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 103/13 in 22/16; v nadaljnjem besedilu: uredba) Ministrstvo za finance (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) spremlja učinke izvedenih ukrepov za krepitev stabilnosti bank ter pripravi polletno poročilo Vladi Republike Slovenije.

Uredba v 50. členu določa, da ministrstvo pri poročanju vlado seznani:

1. s kapitalsko ustreznostjo bank, v zvezi s katerimi so bili izvedeni ukrepi;
2. s stanjem v bančnem sistemu v zadnjih šestih mesecih;
3. z gibanjem višine pribitka na državne obveznice med izvajanjem ukrepov;
4. z gibanjem bruto domačega proizvoda med izvajanjem ukrepov;
5. z gibanjem obsega nedonosnih izpostavljenosti v bančnem sistemu med izvajanjem ukrepov;
6. s stanjem pokritosti nedonosnih izpostavljenosti bank z oslabitvami in zavarovanji ter
7. z uresničevanjem zavez, ki jih je Republika Slovenija dala Evropski Komisiji v skladu s pravili o državnih pomočeh.

V zvezi z zadnjo točko glede uresničevanja zavez pojasnjujemo, da so z zaključkom prestrukturiranja vseh bank, ki so v letih 2013 in 2014 prejele državno pomoč, dne 31. 12. 2019 dokončno prenehale veljati zaveze, ki jih je Republika Slovenija dala Evropski komisiji v skladu s pravili o državnih pomočeh.

Ministrstvo je v skladu z določbami ZUKSB zaradi priprave poročila pridobilo podatke in informacije od Banke Slovenije. Tako to poročilo glede kapitalске ustreznosti bank, stanja v bančnem sistemu, gibanja višine pribitka na državne obveznice, gibanja bruto domačega proizvoda, gibanja obsega nedonosnih izpostavljenosti ter stanja pokritosti nedonosnih izpostavljenosti bank upošteva ugotovitve in analize Banke Slovenije, ki se nanašajo na obdobje tega poročila.

Kot izhaja iz predlaganega sklepa, Vlada Republike Slovenije sprejme Polletno poročilo Ministrstva za finance glede učinkov izvedenih ukrepov za stabilnost bank za obdobje od 1. 1. do 30. 6. 2020.

Polletno poročilo Ministrstva za finance o učinkih izvedenih ukrepov za krepitev stabilnosti bank za obdobje od 1. 1. do 30. 6. 2020

UVOD

V skladu s šestim odstavkom 20. člena Zakona o ukrepih Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 105/12, 63/13 – ZS-K, 23/14 – ZDIJZ-C, 104/15, 26/17 – ORZUKSB33 in 27/17 – popr.; v nadaljnjem besedilu: ZUKSB) in 50. členom Uredbe o izvajanju ukrepov za krepitev stabilnosti bank (Uradni list RS, št. 103/13 in 22/16; v nadaljnjem besedilu: uredba) Ministrstvo za finance (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) spremlja učinke izvedenih ukrepov na podlagi določb ZUKSB ter pripravi polletno poročilo Vladi Republike Slovenije. Učinki so presojeni tudi z vidika izpolnjevanja zavez, ki jih je Republika Slovenija dala Evropski komisiji v skladu s pravili o državnih pomočeh.

Uredba v 50. členu določa, da ministrstvo pri poročanju vlado seznani:

1. s kapitalsko ustreznostjo bank, v zvezi s katerimi so bili izvedeni ukrepi;
2. s stanjem v bančnem sistemu v zadnjih šestih mesecih;
3. z gibanjem višine prubitka na državne obveznice med izvajanjem ukrepov;
4. z gibanjem bruto domačega proizvoda med izvajanjem ukrepov;
5. z gibanjem obsega nedonosnih izpostavljenosti v bančnem sistemu med izvajanjem ukrepov;
6. s stanjem pokritosti nedonosnih izpostavljenosti bank z oslavitvami in zavarovanji ter
7. z uresničevanjem zavez, ki jih je Republika Slovenija dala Evropski komisiji v skladu s pravili o državnih pomočeh.

V zvezi z zadnjo točko glede uresničevanja zavez pojasnjujemo, da so z zaključkom prestrukturiranja vseh bank, ki so v letih 2013 in 2014 prejele državno pomoč, dne 31. 12. 2019 dokončno prenehale veljati zaveze, ki jih je Republika Slovenija dala Evropski komisiji v skladu s pravili o državnih pomočeh.

1. KAPITALSKA USTREZNOST BANK

Po prejeti državni pomoči so količniki skupnega kapitala in CET1 za Novo Ljubljansko banko (v nadaljnjem besedilu: NLB) in Novo Kreditno banko Maribor (v nadaljnjem besedilu: NKBM) po stanju na dan 30. 12. 2013 znašali:

- NLB, d. d., 16,6 %, Skupina NLB 14,9 %,
- NKBM, d. d., 20,4 %, Skupina NKBM 18,1 %.

Količnik skupnega kapitala in CET1 za Abanko d. d. je po zaključeni dokapitalizaciji po stanju na 31. 12. 2014 znašal 18,7 %, za Skupino Abanka pa 18,8 %.

Po stanju na dan 31. 12. 2019 je bila kapitalna ustreznost bank prejemnic državne pomoči sledeča:

- količnik skupnega kapitala: NLB d. d. 22,6 %, Skupina NLB 17,6 %.; količnik CET1: NLB d. d. 21,8 %, Skupina NLB 15,8 %,
- količnik skupnega kapitala: NKBM d. d. 26,2 %, Skupina NKBM 27 %, količnik CET1: NKBM d. d. 23,3 %, skupina NKBM 23,99 %.
- količnik skupnega kapitala in količnik CET1 za Abanko d. d. in Skupino Abanka so enaki in znašajo 24,1%.

Po stanju na dan 31. 3. 2020 je bila kapitalna ustreznost bank prejemnic državne pomoči sledeča:

- količnik skupnega kapitala: NLB d. d. 26,1 %, Skupina NLB 18,5 %; količnik CET1: NLB d. d. 20,8 %, Skupina NLB 15,4 %,

NKBM in Abanka količnikov kapitalne ustreznosti po stanju 31. 3. 2020 ne razkrivata.

Vse tri banke dosegajo kapitalske zahteve, ki jih je v okviru procesa nadzorniškega pregledovanja in vrednotenja (SREP) določil pristojni nadzornik.

2. STANJE V BANČNEM SISTEMU V ZADNJIH ŠESTIH MESECIH

Banka Slovenije ocenjuje, da bančni sistem posluje v razmerah izrazitega poslabšanja ekonomskih kazalnikov zaradi epidemije Covid-19 in obsežnih ukrepov za njeno zaježitev. Tveganja za finančno stabilnost so se s pojavom epidemije močno povečala, predvsem je za bančni sistem pomembno povečano dohodkovno in kreditno tveganje. Zaradi razsežnosti šoka in velikega upada gospodarske aktivnosti se bo v prihodnje predvidoma poslabšala odpornost bančnega sistema; sčasoma se bo poslabšal likvidnostni položaj bančnega sistema, pritiski na zniževanje kapitalske ustreznosti pa se bodo najverjetneje povečali.

Dohodkovno tveganje, ki je trenutno najpomembnejše tveganje v bančnem sistemu, je ocenjeno kot povečano zaradi poslabšanih gospodarskih razmer ob nastopu epidemije Covid-19 in zaradi pričakovanega dolgoročnega vztrajanja okolja nizkih obrestnih mer. Banke so letos v prvih štirih mesecih ustvarile za 96 mio EUR dobička pred obdavčitvijo, polovico manj v primerjavi z lanskim enakim obdobjem. Pogoji na prihodkovni strani so letos bistveno manj ugodni, na ravni bančnega sistema spet prevladuje neto oblikovanje stroškov oslabitev in rezervacij. Že pred gospodarskim šokom zaradi razglašene epidemije Covid-19 je Banka Slovenije pričakovala postopoma vse manj ugodne razmere za ohranjanje dobičkonosnosti, epidemija pa bo ta gibanja pospešila in zaostрила. Dobiček bank pred obdavčitvijo se je letos razmeroma močno znižal. V prvih štirih mesecih letos se je medletno prepolovila tudi dobičkonosnost na kapital, ki je za celoten bančni sistem dosegala 6 %. Na zmanjšanje dobička so vplivali predvsem nižji prihodki; za četrtno nižji neobrestni prihodki kot tudi že negativna rast neto obrestnih prihodkov. Med neobrestnimi prihodki do aprila izstopa tudi zmanjšanje obsega najbolj stabilnega dela neobrestnih prihodkov bank, tj. neto opravnin. Rast neto obrestnih prihodkov se je pričakovano, ob vse nižjih donosih v okolju nizkih obrestnih mer, zniževala, že aprila pa je prešla v negativno. Zmanjšanje neto obresti je posledica vse manj donosnih naložb v okolju nizkih obrestnih mer; obrestni prihodki iz posojil so letos še za 1,9 % presegali lanske v enakem obdobju, še naprej se zmanjšujejo obrestni prihodki iz vrednostnih papirjev, ki sicer predstavljajo manjši delež obrestnih prihodkov bank.

Letos je bilo prekinjeno obdobje prevladujočega neto sproščanja oslabitev in rezervacij, značilno za predhodna tri leta. Rast operativnih stroškov se je znižala na 4,1 % medletno in je aprila zaostajala za rastjo povprečne bilančne vsote, zaradi zmanjšanja bruto dohodka bank se je poslabšal kazalnik deleža operativnih stroškov v bruto dohodku (CIR), ki je letos znašal visokih 65 %. V prvem četrtletju letos je bilo v bančnem sistemu prekinjeno neto sproščanje oslabitev in rezervacij. Zaradi izrednih razmer oziroma gospodarskega šoka, ki je posledica epidemije Covid-19 in zaradi narave mednarodnih računovodskih standardov lahko v prihodnjih mesecih Banka Slovenije pričakuje povečanje stroškov oslabitev in rezervacij pri bankah. Predvidena manj ugodna gibanja na strani prihodkov in povečanje stroškov oslabitev in rezervacij bodo vplivala na zmanjševanje dobičkonosnosti bank.

Z ustavitvijo gospodarstva in v pogojih pričakovanega velikega padca gospodarske aktivnosti se je v bankah močno povečalo kreditno tveganje. Ob vstopu v to krizo je bil slovenski bančni sistem po deležu NPE še vedno nekoliko nad povprečjem EU, vendar med državami z največjim izboljšanjem kakovosti portfelja. Povečan pritok novih NPE iz novosklenjenih poslov v zadnjem četrtletju 2019 je že pred začetkom epidemije Covid-19 zaradi ohlajanja gospodarske aktivnosti nakazal možnost poslabšanja kakovosti kreditnega portfelja. Po nastopu epidemije se zaradi močnega zaostrovanja makroekonomskih razmer in pričakovanega velikega padca gospodarske aktivnosti na letni ravni pričakovanja glede naraščanja pritoka novih NPE bistveno povečujejo.

Poslabšanje razmer na trgu dela, povečana brezposelnost, nižji prihodki prebivalstva ter manjše oziroma bolj racionalno trošenje za nakupe dobrin so dejavniki, ki so v času trajanja epidemije in bodo najverjetneje tudi v prihodnje prispevali k umirjanju rasti potrošniških posojil. V prvih štirih mesecih letos se je upočasnila tudi medletna rast stanovanjskih posojil, vendar ostaja zaenkrat s 5,2 % solidna in enaka povprečni rasti preteklega leta. S preklicem epidemije sta ponovno omogočena aktivna ponudba in povpraševanje po stanovanjskih nepremičninah (možni so fizični ogledi) in s tem možnost za nadaljnjo rast stanovanjskih posojil. Kljub temu negotovost glede gospodarskih razmer in razmer na trgu dela ostaja pomemben dejavnik, ki bo vplival na povpraševanje po stanovanjskih posojilih, saj sodi nakup nepremičnine med največje izdatke gospodinjstev.

Slovenija se z novimi pogoji na trgu, ki so posledica širjenja epidemije, sooča brez obstoječih neravnovesij na trgu stanovanjskih nepremičnin. Na trgu stanovanjskih nepremičnin je bil v preteklih

letih prisoten močan trend rasti cen. Med letoma 2015 in 2019 so cene, merjene z indeksom nominalnih cen, za vse stanovanjske nepremičnine naraščale povprečno za 6,6 % letno (realno 4,6 %). Cene so se v letu 2019 (po zadnjih razpoložljivih podatkih) v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta zvišale za 5,2 %. Banka Slovenije ocenjuje, da ta trend odraža učinek osnove, rast dohodka in okrepanje po finančni krizi. Različni kazalniki vrednotenja (razmerje med ceno in dohodkom, razmerje med cenami in najemninami ter modelska ocena vrzeli v vrednotenju) kažejo, da so cene v tem obdobju dohitele temeljno raven¹ oziroma ravnotežne cene, še vedno pa niso nad dolgoročnim trendom. Epidemija Covid-19 in ukrepi za njeno zajezitev bodo vplivali na trg stanovanjskih nepremičnin prek kanala povpraševanja in tudi ponudbe. Vpliv epidemije in ukrepov na povpraševanje je bil takojšen, transakcije pa naj bi se močno zmanjšale, kar je posledica zmanjšane iskanja nepremičnin s strani kupcev in razpoložljivosti nepremičnin za ogled s strani prodajalcev.

2. 1 Odpornost bančnega sistema na ugotovljena sistemska tveganja

Odpornost bančnega sistema na sistemska tveganja je bila ob vstopu v krizo in med razglašeno epidemijo razmeroma visoka, vendar se lahko poslabša. Za kompenzacijo močno povečanih sistemskih tveganj je izjemno pomembno ohranjanje oziroma krepitev odpornosti bančnega sistema. S tem namenom je Banka Slovenije sprejela nekaj makrobonitetnih ukrepov.² Na likvidnostni in kapitalski položaj bančnega sistema bodo lahko vplivali tudi drugi interventni ukrepi.

Kapitalska ustreznost bančnega sistema je razmeroma dobra in nad evropskim povprečjem. Skupna kapitalska ustreznost na konsolidirani osnovi je konec leta 2019 znašala 18,5 %, količnik CET1 pa 17,8 %, pri čemer sta oba količnika presegala evrsko povprečje. Količnik skupne kapitalske ustreznosti se je v prvem četrtletju 2020 na posamični osnovi povečal na 20,5%, količnik CET1 pa zmanjšal na 18,5 %. Skupna kapitalska ustreznost se je letos povečala predvsem zaradi povečanja kapitala z izdajo podrejenih dolžniških vrednostnih papirjev, ki se vključujejo v Tier 2 kapital. Banke so kapital tudi v minulem letu povečale z ustvarjenim in nerazdeljenim dobičkom ter z izdanimi podrejenimi dolžniškimi vrednostnimi papirji, manj pa z dokapitalizacijami. Tveganju prilagojena aktiva se je povečala predvsem zaradi nadaljnje rasti posojil gospodinjstvom in podjetjem. Majhne domače banke in hranilnice kljub dokapitalizacijam izstopajo z nižjimi kapitalskimi količniki in količnikom finančnega vzvoda. Z epidemijo in gospodarskim šokom se bo v prihodnje povečal pritisk na zmanjševanje kapitalske ustreznosti, predvsem zaradi pričakovanega naraščanja dohodkovnega tveganja in poslabšanja kakovosti kreditnega portfelja.

Likvidnost bančnega sistema, ki se kaže v visokem deležu likvidnih sredstev v bančnih aktivah in vrednostih količnikov likvidnostnega kritja, je tudi po pojavu epidemije dobra, vendar razlike med bankami ostajajo precejšnje. K odpornosti dodatno prispevajo ukrepi za zajezitev pandemije in ukrepi ECB. Ob izrazitejšem porastu vlog gospodinjstev in podjetij se je primarna likvidnost bančnega sistema letos povečala in aprila znašala 14,8 % bilančne vsote. Sekundarna likvidnost se je ohranila pri 18 % bilančne vsote, banke pa so predvsem marca in aprila povečale vrednostne papirje RS in zmanjšale naložbe v tuje tržne vrednostne papirje. Količnik likvidnostnega kritja je s 309 % ostal visoko nad regulatorno zahtevo, vendar pa je med bankami razlika v sposobnosti pokrivanja kratkoročnih neto likvidnostnih odливov z likvidnimi sredstvi velika. Ob razmeroma visokem deležu prostega sklada finančnega premoženja za zavarovanje pri Evrosistemu, ki znaša ob polletju dve tretjini na ravni sistema, bodo banke lahko pridobile dodatna likvidna sredstva na operacijah dolgoročnejšega refinanciranja pri ECB. Z rahljanjem pogojev pri obstoječih operacijah (TLTRO-III) in uvajanjem dodatnih operacij (PELTRO) poskuša ECB zagotoviti zadostno likvidnost v bančnih sistemih in likvidnostno podporo gospodarstvu. Banka Slovenije pričakuje, da bodo zaradi previdnostnih razlogov ali dodatnih likvidnostnih potreb pri omenjenih operacijah sodelovale tudi slovenske banke. Odpornost bančnega sistema proti tveganju, ki izhaja iz ročnostne neusklajenosti naložb in obveznosti, je zaradi visoke likvidnosti dobra, k temu dodatno prispevajo ukrepi za zajezitev pandemije in omenjene možnosti stroškovno ugodnega dodatnega financiranja pri Evrosistemu.

Finančna struktura premoženja in kazalniki zadolženosti gospodinjstev so pred epidemijo kazali razmeroma visoko odpornost v primeru poslabšanja gospodarskih razmer. Zaradi izrazito negativnih

¹ »Temeljna cena« pomeni ravnovesno ceno na nepremičninskem trgu, ki izkazuje temeljne in objektivne dejavnike povpraševanja in ponudbe. Opazovana cena niha in se dolgoročno približuje ravnovesju, ki je določeno predvsem s stalnim ali vztrajnim gibanjem dohodka in stroškov gradnje. Dejanska cena odstopa od dolgoročnega gibanja temeljne cene zaradi prehodnih dejavnikov (npr. spodbujevalno naravnana denarna politika ali neusklajena pričakovanja in optimizem), na trajanje katerih vplivata vztrajnost prehodnih dejavnikov in neprožnost ponudbe v gradbeništvu. Ta neprožnost ponudbe je značilnost nepremičninskega trga, ko je ponudba kratkoročno omejena na obstoječi obseg nepremičnin, nova proizvodnja pa je prav tako omejena z obstoječimi zmogljivostmi. Dolgoročneje se zmogljivosti lahko prilagajajo, ko se novi projekti prebijejo prek postopkov načrtovanja in pridobivanja dovoljenj.

² Makrobonitetni ukrepi so predstavljeni v nadaljevanju (Makrobonitetna politika in makrobonitetni ukrepi Banke Slovenije).

posledic epidemije lahko v prihodnjih četrletjih pričakujemo slabitev odpornosti. Na vedenje gospodinjstev pomembno vplivajo gibanja na finančnih trgih, saj obsegajo naložbe v lastniški kapital, delnice in enote vzajemnih skladov skoraj 30 % finančnega premoženja gospodinjstev. V marcu so svetovni borzni indeksi samo v nekaj tednih izgubili tudi več kot 30 % vrednosti od vrhov, doseženih še v letu 2020. Konec marca in v aprilu so vrednosti borznih indeksov postopoma okrevale, kar se odraža tudi v razpoložljivem finančnem premoženju gospodinjstev. Delež vlog in gotovine, ki predstavljata vrednostno najbolj stabilno in najbolj likvidno obliko premoženja, kar pomembno vpliva na odpornost gospodinjstev v času zaostrenih gospodarskih razmerah, v zadnjih letih ostaja stabilen pri 48 %. Prav tako se je zadolženost gospodinjstev merjena z deležem njihovih finančnih obveznosti v razpoložljivem dohodku in v deležu BDP znižala, kljub nominalni rasti obveznosti v preteklih dveh letih za 4,8% v letu 2019 in za 5,8 % v letu 2018. Podoben trend se je nadaljeval tudi v prvem četrletju 2020, ko so se finančne obveznosti medletno povečale za 2,9 %.

Podjetja so se takoj ob razglasitvi epidemije in ustavitve poslovanja morala soočiti s problemom likvidnosti. Interventni zakoni, sprejeti zaradi ublažitve likvidnostnega šoka in ohranjanja sposobnosti podjetij za nadaljevanje poslovanja po ponovnem zagonu gospodarstva ter ohranjanja delovnih mest, bodo lahko prispevali k ohranjanju večjega dela gospodarstva. V to krizo so podjetja vstopila finančno bolj odporna kot v prejšnjo krizo. Visoki dobički, ustvarjeni v preteklih letih, manjši finančni vzvod in velik obseg likvidnih sredstev pri bankah kažejo močno izboljššan finančni položaj podjetij. Finančni vzvod se je zmanjšal na 89 %, kar je najnižja vrednost v zadnjih 15 letih. Kazalniki kreditne sposobnosti podjetij in bremena servisiranja dolga prav tako dosegajo najugodnejše ravni do zdaj. Dober izhodiščni položaj ob vstopu v obdobje recesije je lahko omilil prvi likvidnostni šok v podjetjih, vendar pa bodo k premostitvi likvidnostnih težav v prvem letu poslovanja levji delež prispevali interventni zakoni države. Ti so še zlasti pomembni za mikro in majhna podjetja ter sektor samostojnih podjetnikov, ki predstavljajo bolj ranljivo skupino podjetij. Po podatkih likvidnostne lestvice so se terjatve do gospodarstva v marcu po pričakovanjih povečale.

2. 2 Makrobonitetna politika in makrobonitetni ukrepi Banke Slovenije

Makrobonitetna politika deluje primarno preventivno, da zagotovi stabilnost finančnega sistema. Makrobonitetna politika pri tem zasleduje dva ključna cilja, tj. okrepiti odpornost finančnega sistema in omejevati kopičenje sistemskih tveganj. Nabor makrobonitetnih instrumentov je odvisen od vrste neravnovesij in šokov, ki jih je treba obravnavati. Zaradi primarno preventivnega značaja je treba makrobonitetno politiko razlikovati od politik upravljanja ali reševanja finančnih kriz. Makrobonitetne ukrepe je tako treba sprejeti pravočasno, preden bi se tveganja lahko pokazala v kreditnem portfelju bank. Za opravljanje makrobonitetnega nadzora nad bankami je v Sloveniji v skladu z Zakonom o makrobonitetnem nadzoru finančnega sistema (ZMbNFS) pristojna in odgovorna Banka Slovenije.

Banka Slovenije je v prvi polovici leta 2020 s ciljem ohranitve finančne stabilnosti zaradi epidemije Covid-19 izdala : (a) Sklep o makrobonitetni omejitvi razdelitev dobičkov bank in (b) Makrobonitetno priporočilo o omejitvi izplačila dobička lizing družbam ter (c) prilagodila Sklep o makrobonitetnih omejitvah kreditiranja prebivalstva. Namen makrobonitetnega sklepa (a) in priporočila (b) je povečanje odpornosti finančnega sistema z ohranitvijo kapitala bank in lizing družb, da bo finančni sistem lažje prenesel morebitne izgube ter še naprej zagotavljal oskrbo gospodarstva in državljanov s krediti. Ukrepa bosta predvidoma veljala eno leto od njihove uvedbe, z možnostjo podaljšanja. S prilagoditvijo Sklepa makrobonitetnih omejitvah kreditiranja prebivalstva (c) pa je bankam omogočeno, da dohodke za mesece, ko je bila razglašena epidemija, izločijo iz izračuna letnega dohodka potrošnika, če so ti dohodki nižji od dohodkov pred razglasitvijo epidemije.

3. GIBANJE VIŠINE PRIBITKA NA DRŽAVNE OBVEZNICE V ČASU IZVAJANJA UKREPOV

V prvi polovici leta 2020 je na gibanja na finančnih trgih poleg tveganj za gospodarsko rast (geopolitični dejavniki, naraščajoči protekcionizem, ranljivost razvijajočih se trgov) v evroobmočju vplivalo tudi stopnjevanje negotovosti glede pandemije koronavirusa. Slednja je vplivala na gospodarstvo evrskega območja predvsem preko motenj v dobaviteljskih verigah in padca domačega in tujega povpraševanja. Posledično je bilo na finančnih trgih prisotno močno poslabšanje vzdušja ob povečani volatilnosti, kar se je v marcu odrazilo v občutnem padcu vrednosti svetovnih delniških indeksov in globalnih tržnih donosnosti, tudi v evrskem območju. Evrosistem je z najavo številnih ukrepov in ob usklajenem fiskalnem odzivu EU uspel ublažiti negativne učinke pandemije, kar je vplivalo na preobrat negativnega trenda na večini tržnih segmentov.

Od marca 2020 je Svet ECB kljub že močno ohlapni denarni politiki sprejel številne dodatne, začasne ukrepe z namenom zagotavljanja ustreznih likvidnostnih in kreditnih pogojev ter za ohranjanje ugodnih finančnih razmer v času povečane negotovosti zaradi pandemije. Ukrepi vključujejo: (i) začasni oz. izredni program odkupa vrednostnih papirjev za čas pandemije (PEPP)³ v skupnem obsegu 1.350 mrd EUR vsaj do konca junija 2021 ter reinvestiranje glavnice zapadlih vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru PEPP, vsaj do konca leta 2022, (ii) bolj ugodne pogoje vseh ciljno usmerjenih operacij dolgoročnejšega refinanciranja (TLTRO-III) v obdobju od junija 2020 do junija 2021 za spodbujanje odobritve bančnih posojil subjektom, ki jih je širitev koronavirusa najbolj prizadela (zlasti malim in srednje velikim podjetjem), (iii) dodatne operacije dolgoročnejšega refinanciranja za premostitev likvidnostnih potreb do izvedbe junijske operacije TLTRO-III, (iv) začasno povečanje nakupov vrednostnih papirjev programa APP za dodatnih 120 mrd EUR do konca 2020, s poudarkom na nakupih vrednostnih papirjev zasebnega sektorja, (v) dva paketa začasnih ukrepov rahljanja kriterijev kolaterala, kar nasprotnim strankam Evrosistema omogoča, da sodelujejo v operacijah Evrosistema za povečevanje likvidnosti, predvsem pri TLTRO-III, (vi) izvedbo nove serije izrednih ne-ciljno usmerjenih operacij dolgoročnejšega refinanciranja ob pandemiji (PELTRO), katerih namen je zagotovitev dodatne likvidnosti za ohranjanje nemotenega delovanja denarnih trgov in posojilne aktivnosti, (vii) dodatne operacije zagotavljanja dolarske likvidnosti z ročnostjo 7- in 84-dni v sodelovanju s Fed, BoC, BoE, BoJ in SNB ter (viii) repo linije za zagotavljanje evrske likvidnosti centralnim bankam izven evroobmočja (EUREP). Poleg ukrepov denarne politike so bili v sklopu skupnega evropskega bančnega nadzora sprejeti tudi dodatni ukrepi, ki bodo bankam omogočili, da v večjem obsegu izkoristijo kapitalske in likvidnostne blažilce.

Svet ECB predvideva, da bodo ključne obrestne mere na sedanji ali nižji ravni ostale tako dolgo, da se zagotovi vzdržno približevanje inflacije cilju, ki je blizu, a pod 2 % na srednji rok. Kljub vsemu je po mnenju Sveta ECB ravnotežje tveganj okrog osnovne projekcije usmerjeno navzdol zaradi velike negotovosti glede hitrosti in obsega okrevanja. Slednje bo odvisno od trajanja in učinkovitosti zaježitvenih ukrepov, od uspešnosti politik, ki zmanjšujejo negativen vpliv na dohodek in zaposlenost, ter od tega, v kolikšni meri bodo ponudbene zmogljivosti in domače povpraševanje trajno prizadeti.

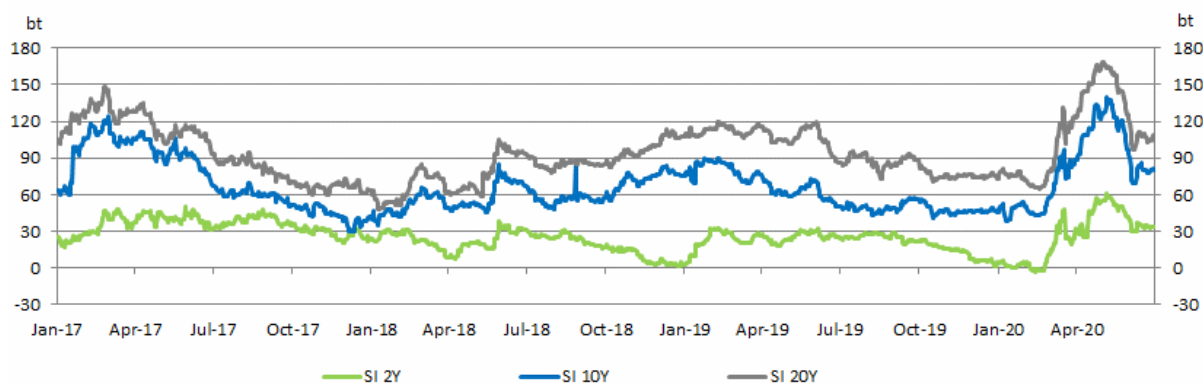
Na gibanje tržnih donosnosti obveznic Republike Slovenije je v prvi polovici leta 2020 podobno kot pri ostalih državah EMU vplivala negotovost glede posledic na gospodarstvo. Konec junija so se tržne donosnosti nahajale na nekoliko višjih ravneh v primerjavi s koncem leta 2019, potem ko so v začetku marca dosegle najnižje ravni po avgustu 2019 (2-letne -0,69 %, 10-letne -0,085 %). Pribitki nad nemškimi državnimi obveznicami so v opazovanem obdobju prav tako porasli. Največji porast je bil zabeležen v začetku maja na račun ponudbenih pritiskov ob izdajah RS obveznic ter obveznic drugih primerljivih držav EMU, porasta splošne nenaklonjenosti tveganju in razmeroma slabe likvidnosti majhnega trga RS obveznic. V juniju so pribitki, podobno kot pribitki ostalih perifernih držav, nekoliko upadli predvsem kot posledica optimizma glede predloga oblikovanja Sklada EU za okrevanje (v višini 750 mrd EUR), najave povečanja programa PEPP (za 600 na 1.350 mrd EUR) ter rekordno visokega sodelovanja bank na četrti TLTRO-III. Dodatno je na krčenje pribitkov vplivala selitev vlagateljev v bolj tvegane naložbe v luči pripravljenosti globalnih centralnih bank na dodatne stimulative ukrepe, kar je prevladalo nad okrepljenim strahom pred drugim valom okužb s koronavirusom in počasnejšim okrevanjem globalnega gospodarstva od pričakovanih.

Tako so v primerjavi s koncem leta 2019 pribitki sredi maja močno porasli, na 10-letni ročnosti za 95 bt na 140 bt, proti koncu junija pa ponovno upadli (na 80 bt). Tudi donosnost 10-letnih slovenskih evrskih obveznic je po močnejšem porastu v maju (do 0,89 %) obdobje zaključila blizu ravni z začetka leta (0,35 %). S tem še naprej ostaja nižja v primerjavi z italijanskimi (1,26 %), portugalskimi (0,47 %) in španskimi (0,46 %) obveznicami.

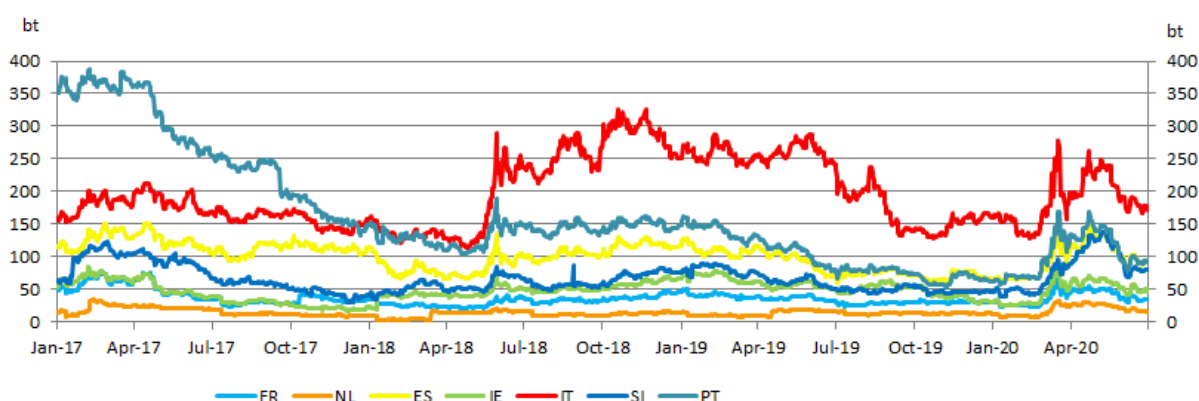
Na gibanje donosnosti slovenskih državnih obveznic vplivajo tudi relativno dobre bonitetne ocene in obeti za Republiko Slovenijo. 12. 6. 2020 je bonitetna agencija S&P potrdila boniteto Slovenije pri AA- (s stabilnimi obeti). Stabilni obeti odražajo pričakovanje agencije o omejenem negativnem vplivu koronavirusa na slovensko gospodarstvo in javne finance v naslednjih dveh do treh letih. Ostale ocene so: DBRS A+ (stabilni obeti), Fitch A (stabilni obeti) in Moody's BBB+ (pozitivni obeti). V prvi polovici leta 2020 je Ministrstvo za finance skupno izdalo 5,8 mrd EUR obveznic RS. Od tega predstavlja obseg 2,6 mrd EUR izdaje dodatnih količin obveznic, ki so bile izdane že v preteklosti. Dodatnih izdaj je bilo v letošnjem letu 17, od tega jih je bilo kar 14 (v skupni vrednosti 1 mrd EUR) prodanih zgolj enemu investitorju (zaprti izdaja obveznice).

³ V nabor primernih vrednostnih papirjev za nakupe v okviru PEPP so bili uvrščeni tudi GR državne obveznice ter komercialni vrednostni papirji nefinančnih institucij.

Slika 1: Gibanje priritkov RS obveznic glede na primerljive nemške obveznice po posameznih ročnostih

Slika 2: Gibanje priritkov 10-letnih obveznic izbranih držav nad nemško

4. GIBANJE BRUTO DOMAČEGA PROIZVODA V ČASU IZVAJANJA UKREPOV

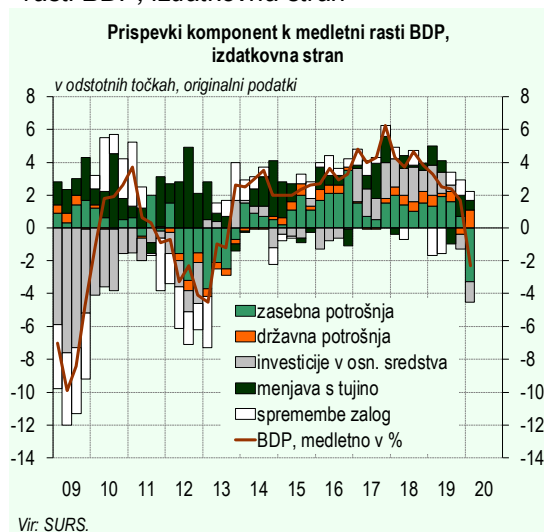
4.1 Analiza padca bruto domačega proizvoda v letošnjem prvem četrtletju

Šok v domači gospodarski aktivnosti po sprejetju ukrepov za preprečitev širjenja koronavirusa je bil v letošnjem prvem četrtletju med močnejšimi v evrskem območju. BDP se je po desezoniranih in delovnim dnevem prilagojenih podatkih tekoče zmanjšal za 4,5 %, po originalnih podatkih pa medletno za 2,3 %. Hkrati se je BDP evrskega območja zmanjšal za 3,8 % oziroma 3,0 %, BDP Nemčije pa za 2,2 % oziroma 1,9 %. Po spodbudnem začetku leta je bilo v drugi polovici marca poslovanje v številnih dejavnostih omejeno ali v celoti ustavljeno. Pretrgane so bile dobavne verige, usahnilo je tuje povpraševanje, z izjemo nujnih dobrin so se močno zmanjšali nakupi domačega prebivalstva, padec investicij v opremo in stroje pa se je še poglobil. Po pričakovanjih je bilo zmanjšanje aktivnosti najmočnejše v zasebnih storitvenih dejavnostih, še posebej tistih, kjer je nujen neposreden stik med stranko in ponudnikom. Dodaten padec gospodarske aktivnosti je s povečanim trošenjem preprečila država.

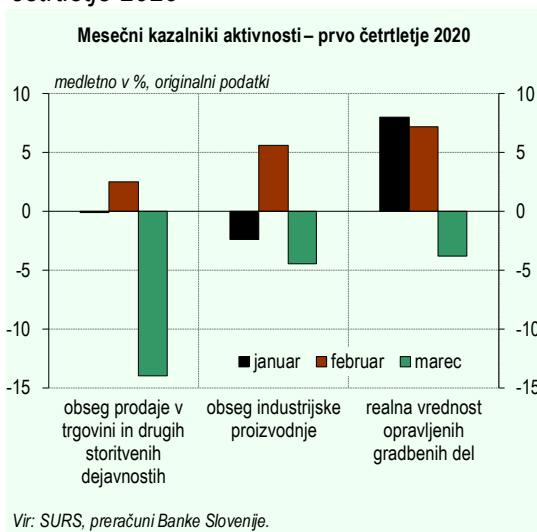
Po pričakovanjih so domači in tuji omejitveni ukrepi najmočnejše prizadeli storitveni sektor, s čimer se trenutna kriza strukturno razlikuje od tiste v letu 2009. Obseg prodaje v trgovini je že marca medletno padel za več kot desetino, najbolj izrazito v segmentu motornih goriv, avtomobilov in drugih trajnih proizvodov, še globlji padec pa je preprečilo previdnostno nakupovanje večjih količin osnovnih dobrin. Razmere so se še izraziteje poslabšale v drugih zasebnih storitvah, kjer je medletni padec realnih prihodkov marca znašal 16 %. Razmere so se med posameznimi dejavnostmi sicer močno razlikovale. Informacijske in komunikacijske dejavnosti na primer začetka krize v agregatu niso močnejše občutile, saj na nekatere socialno distanciranje nima negativnega vpliva. Popolnoma drugače je bilo v gostinstvu, kjer so prihodki padli za več kot polovico. Hkrati je turistične dejavnosti prizadelo še zaprtje evropskih meja, s čimer je bilo število nočitev tujih gostov že marca medletno manjše za več kot 73 %. Skupna dodana vrednost v zasebnih storitvah je bila v letošnjem prvem četrtletju medletno manjša za 2,4 %, saj so večji padec preprečile predvsem solidne razmere v februarju. Omenjeno poslabšanje je manj izrazito v

primerjavi z zasebno potrošnjo, ki je bila medletno manjša kar za 6,4 %, pri čemer je nakupovanje trajnih proizvodov padlo za 15,4 %.

Slika 3: Prispevki komponent k medletni rasti BDP, izdatkovna stran

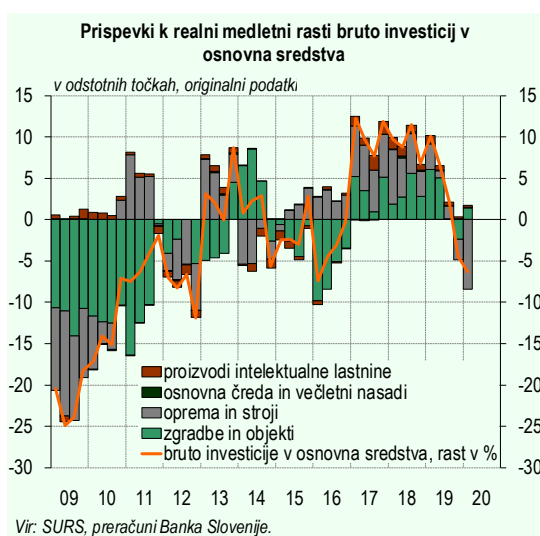

Slika 4: Mesečni kazalniki aktivnosti – prvo četrletje 2020

Vsaj delna zaustavitev proizvodnje in šok v tujem povpraševanju sta marca močno prizadela industrijo, gradbena aktivnost pa se je zaradi ugodnih prvih dveh mesecev v prvem četrletju celo povečala. Marca je bila industrijska proizvodnja po originalnih podatkih medletno sicer manjša le za 4,5 %, vendar predvsem zaradi močne rasti proizvodnje v farmaciji. V enajstih od 24-ih industrijskih panogah je padec presegal 10 %, med najmočnejšimi pa je bil v proizvodnji vozil, kjer je znašal 34 %. To sovpada z več kot 55-odstotnim zmanjšanjem števila prvih registracij osebnih vozil v evrskem območju ter z ustavitvijo proizvodnje zaradi koronavirusa. Krizo v industriji ponazarja tudi blagovni izvoz, ki je bil marca nominalno manjši za več kot desetino. Dodana vrednost v industriji je bila zaradi ugodnega februarja v letošnjem prvem četrletju sicer medletno manjša le za 0,3 %. Dodana vrednost v gradbeništvu je bila v prvem četrletju večja za 1,4 %, marčevski padec aktivnosti pa je v veliki meri zavrla visoka rast del v stanovanjski gradnji. Vendar v gradbeništvu Banka Slovenije pričakuje poslabšanje razmer, saj so se kazalniki povpraševanja po gradbenih delih močno znižali. Razmeram primerna je bila v prvem četrletju tudi struktura investicij, saj so se gradbene investicije povečale, investicije v opremo in stroje pa so bile s ponovnim močnim četrletnim padcem medletno manjše že za 18 %.

Slika 5: Prispevki k realni medletni rasti bruto investicij v osnovna sredstva

4. 2 Ocena gospodarskih razmer v letošnjem drugem četrtletju in obeti za tretje četrtletje

Sestavljeni kazalnik gospodarske aktivnosti (glej spodnjo sliko) za april po pričakovanjih kaže na močnejše krčenje gospodarske aktivnosti kot na dnu krize leta 2009. Njegova vrednost je bila medletno manjša za približno 25 % (slika 2.3). Zaradi narave omejitvenih ukrepov je bil šok najmočnejši v zasebnih storitvenih dejavnostih, kjer je agregatni obseg prodaje po delovnim dnevom prilagojenih podatkih padel za 28,4 %, izvoz storitev pa za 39,2 %. Med večjimi dejavnostmi je bilo najmočnejše prizadeto gostinstvo z več kot 86-odstotnim padcem prodaje; edina dejavnost s povečanjem prihodkov so bile računalniške storitve. Storitve so za zdaj tudi edina skupina dejavnosti, ki je tokrat na slabšem položaju kot na vrhuncu krize leta 2009, vendar imajo zaradi več kot 40-odstotnega deleža v BDP velik vpliv na agregatno gospodarsko aktivnost. Zaradi globalne narave šoka in pretrganih dobavnih verig so se aprila v primerjavi z marcem dodatno poslabšale tudi razmere v industriji. Industrijska proizvodnja je bila medletno manjša za 22,9 % (blagovni izvoz za 35,4 %),⁴ padec pa je bil več kot 20-odstoten v večini dejavnosti. Šok je bil sicer nekoliko manj izrazit kot na dnu krize leta 2009, ko je bila aprila proizvodnja medletno manjša za 25,1 %. Zaradi padca prodaje avtomobilov v Evropi in zaustavitve proizvodnje v Revozu so se razmere najbolj poslabšale v avtomobilski industriji. Proizvodnja motornih vozil je bila tako manjša za več kot 76 %. Zmanjšala se je tudi gradbena aktivnost, a v primerjavi z večino drugih dejavnosti le za 6,5 %, saj je velik delež padca v gradnji nestanovanjskih stavb nadomestila povečana stanovanjska gradnja.

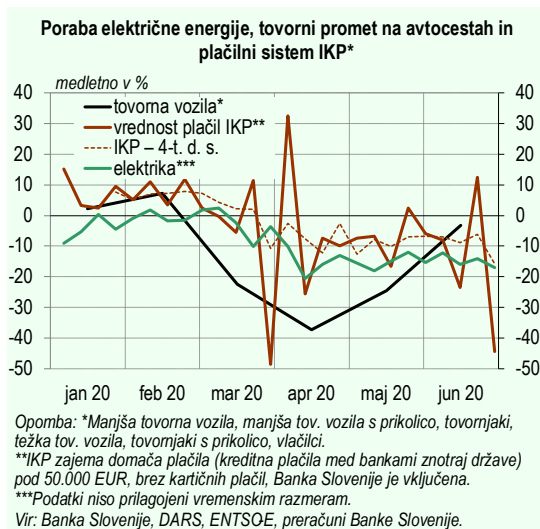
Slika 6: Sestavljeni kazalnik gospodarske aktivnosti in realni BDP

S sproščanjem omejitvenih ukrepov se je gospodarska aktivnost začela obnavljati, vendar je po nekaterih alternativnih visokofrekvenčnih kazalnikih tudi junija ostala precej pod lansko ravno. Obravnavani kazalniki sicer ne omogočajo enoznačne ocene junijskega stanja v gospodarstvu, saj so bile razlike v njihovi dinamiki precejšnje, prav tako pa je vsaj za vrednost plačil v sistemu IKP značilna močna volatilitnost (slika 2.4). Vrednost plačil IKP se je ob koncu junija izrazito zmanjšala, na ravni celotnega meseca pa v primerjavi z majem ne signalizira gospodarskega okrevanja. Podobno velja za porabo elektrike, kjer je medletni padec maja znašal 15,1 %, junija pa 13,4 %. Bolj spodbudni so podatki o tovornem prometu na izbranih odsekih avtocest; po skoraj četrtinskem padcu v maju je bil junija tovorni promet medletno manjši le še za dobre 3 %.

⁴ Gibanja v mednarodni menjavi so ostala maja izrazito negativna: skupni izvoz je bil medletno manjši 28,7 %, skupni uvoz pa za 27,3 %.

Slika 7: poraba električne energije, tovorni promet na avtocestah in plačilni sistem IKP

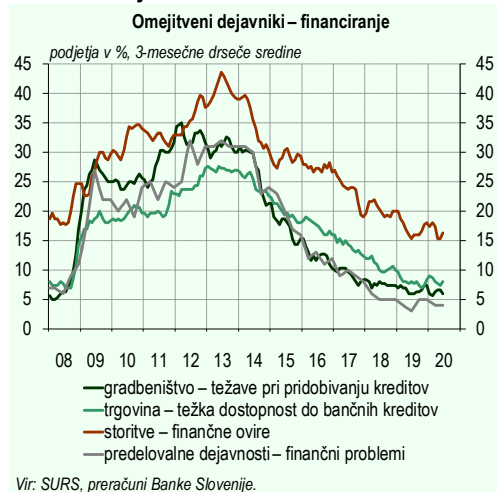

Gospodarska klima se je junija ponovno izboljšala, vendar vrednost kazalnika še naprej kaže na močno krčenje gospodarske aktivnosti. Vrednost kazalnika gospodarske klime se je junija povišala na -24 odstotnih točk. To je za prek 15 odstotnih točk več kot aprila, ko je kazalnik dosegel zgodovinsko dno, in skoraj devet odstotnih točk nad majsko vrednostjo, vendar kljub temu še vedno približno dve odstotni točki manj od povprečne vrednosti v letu 2009. Podjetja v vseh skupinah dejavnosti so bila junija v primerjavi z majem manj črnogleda. Manj črnogledi so bili ponovno tudi potrošniki. Pri tem velja poudariti še naprej zelo nizko oceno trenutnega povpraševanja, še posebej pri podjetjih in storitvenih dejavnostih, kjer je bila vrednost kazalnika junija presenetljivo celo nižja kot maja. Precej spodbudnejše so bile junija ocene podjetij in potrošnikov o moči prihodnjega povpraševanja, saj se je vrednost tehtanega kazalnika tekoče ponovno močno povečala (slika 2.2), izboljšanje pričakovanj pa je bilo prisotno v vseh skupinah dejavnosti in v manjši meri tudi med potrošniki. Anketni kazalniki finančnih težav podjetij, kot jih meri SURS, ostajajo spodbudni, saj se njihove vrednosti v nobeni od skupin dejavnosti v zadnjih mesecih niso opazneje spremenile in ostajajo bistveno nižje kot v prejšnji krizi.

Slika 8: Pričakovano povpraševanje in BDP

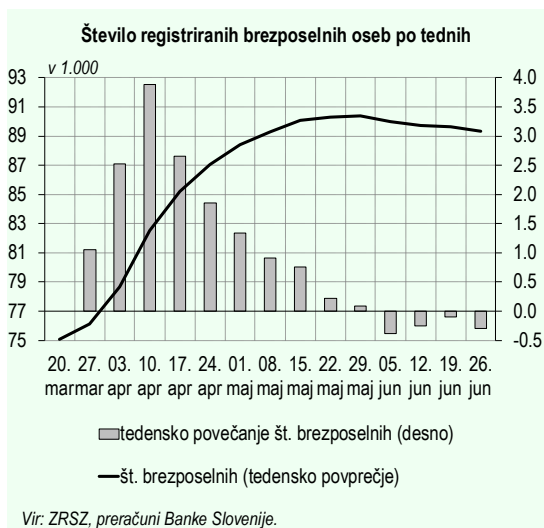
Slika 9: Omejitveni dejavniki – financiranje

Šok v gospodarski aktivnosti je močno poslabšal razmere na trgu dela. Število delovno aktivnih oseb brez samozaposlenih kmetov je bilo aprila medletno že nižje za odstotek, medtem ko je bila marca rast še pozitivna. Po pričakovanjih je bil zaradi narave omejitvenih ukrepov šok največji v storitvenih dejavnostih, kjer je potreben neposredni stik med potrošnikom in ponudnikom. V gostinstvu je bil tako aprila padec števila delovno aktivnih več kot 10-odstoten. Še večje poslabšanje razmer so preprečili interventni ukrepi in posledično se je število registriranih brezposelnih junija v primerjavi z majem celo nekoliko zmanjšalo. Kljub temu je presegalo 89.000 in bilo medletno večje za 26,3 %. Pri tem Banka Slovenije poudarja, da interventni ukrepi otežujejo vpogled v dejansko stanje na trgu dela, saj močno vplivajo na statistiko zaposlenosti in plač. Aprila je bila tako rast povprečne plače več kot desetodstotna, vendar zaradi nastalih

razmer ni najbolj reprezentativna. Pogled v nadaljevanje leta ni najbolj optimističen, saj lahko glede na rezultate anket med podjetji pričakujemo nadaljnje poslabševanje razmer na trgu dela.

Slika 10: Število registriranih oseb po tednih

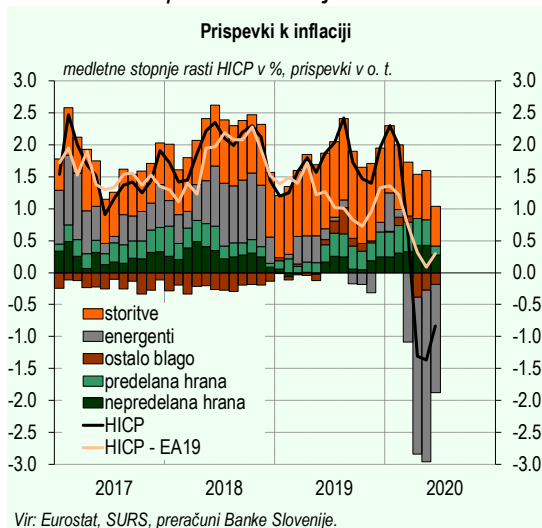

Slika 11: Pričakovano zaposlovanje v zasebnem sektorju

Slovenija je v letošnjem drugem četrtletju tako kot številne druge članice evrskega območja zašla v deflacijo. Ta je bila junija z 0,8 % sicer manjša kot aprila in maja, vendar predvsem zaradi prenehanja vladnega odloka o znižanju cen električne energije. K deflaciji so sicer še naprej izdatno prispevali medletno cenejši energenti, ki jih na nizki ravni ohranja tudi trošarinska politika. Cene energentov tako že tretji mesec zapored ostajajo glavni dejavnik razkoraka med slovensko in evrsko inflacijo, ki je bila junija pozitivna, 0,3-odstotna. Med epidemijo so se znižale tudi cene industrijskih proizvodov, storitvena inflacija pa se je dodatno umirila, kar je osnovno inflacijo znižalo pod en odstotek. K temu so prispevali razprodaja zalog ter oslabljeni inflacijski pritiski iz zunanjega in domačega okolja. Ob tem Banka Slovenije opozarja, da so zaradi težav z merjenjem podatki o cenah storitev manj zanesljivi. Med epidemijo se je opazno podražila le hrana. Inflacijska gibanja bodo ob zmanjšanem trošenju v nadaljevanju leta šibka, sploh ob veliki negotovosti glede možnosti ponovnega širjenja epidemije. Močno znižana so tudi pričakovanja podjetij glede prihodnje rasti prodajnih cen. Na povečano negotovost v cenovnih gibanjih prav tako kaže povečana razpršenost inflacijskih pričakovanj potrošnikov.

Slika 12: Prispevki k inflaciji

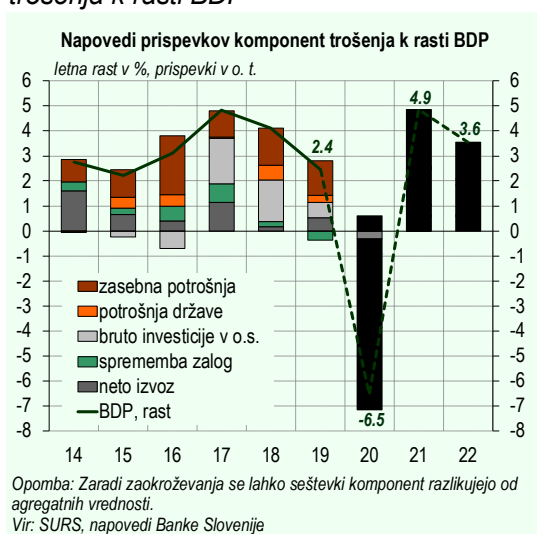
Slika 13: Prispevki k rasti cen energentov

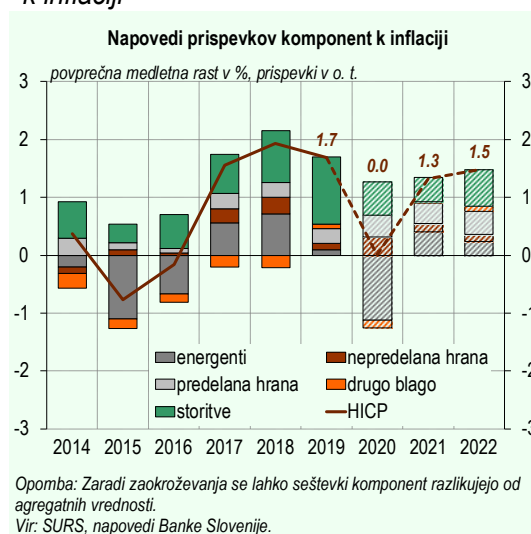
4. 3 Ocena gospodarskih gibanj v srednjeročnem obdobju in tveganja

Ker je priprava napovedi v izrazito negotovih razmerah zelo otežena, je Banka Slovenije objavila tri scenarije, ki različno obravnavajo trajanje šoka ob uvedbi omejevalnih ukrepov za preprečevanje širjenja epidemije in možnost drugega vala okužb. Letošnji padec Banka Slovenije tako ocenjuje v razponu med -3,9 % in -10 %, po osrednjem scenariju pa naj bi se BDP letos zmanjšal za 6,5 % (napoved Evropske komisije: -7,0 %). Pri tem bosta negativna prispevka zasebnih investicij in potrošnje približno izenačena. Še globlje recesijo bodo preprečili obsežni protikrizni ukrepi denarne, še bolj pa fiskalne politike, ki bodo po ocenah Banke Slovenije padec BDP ublažili za približno tretjino. Recesija bo vplivala tudi na inflacijo, a z različnimi pritiski na rast cen. Padec cen energentov bo inflacijo močno znižal, usahnili bodo tudi inflacijski pritiski z domačega trga dela. Po drugi strani bodo težave v dobavnih verigah cene višale, predvsem v oskrbi s hrano, zaradi omejene ponudbe in višjih materialnih stroškov pa se ne pričakuje izdatnejšega znižanja rasti cen storitev. Banka Slovenije deflacije ne pričakuje, bo pa rast cen precej nižja od predhodnih pričakovanj. Gospodarsko okrevanje v naslednjih dveh letih bo razmeroma močno ob predpostavki odsotnosti močnejšega drugega vala okužb in razvoja cepiva, k njemu pa bodo prispevali domači in tuji ukrepi ekonomskih politik.

Slika 14: Napovedi prispevkov komponent trošenja k rasti BDP

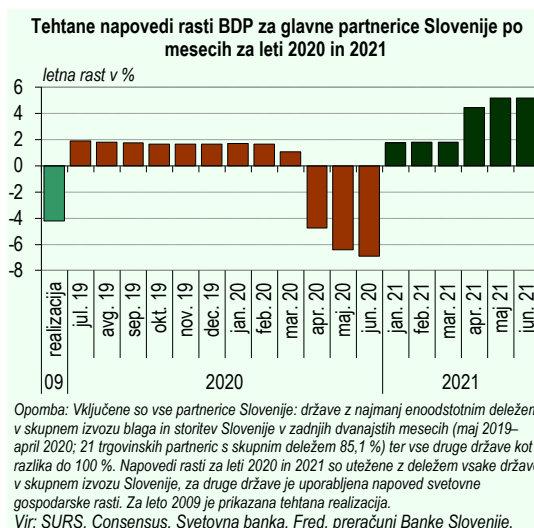

Slika 15: Napovedi prispevkov komponent k inflaciji

Nakazano okrevanje slovenskega gospodarstva poteka v zelo negotovih razmerah. Trenutna ocena moči tujega povpraševanja je izrazito nizka, saj so vse zunanjetrgovinske partnerice v recesiji. Hkrati je tudi zelo negotova, saj se gospodarstva po svetu soočajo z različno močnimi šoki zaradi koronavirusa, ki so nesinhronizirani, sama pandemija pa še ni pod nadzorom. To ohranja težave v dobavnih verigah in zamika potencialne investicije izvoznega sektorja vse dlje v prihodnost. Negotove so tudi domače razmere. Trenutno stanje na trgu dela je glede na globino krize lahko precej varljivo, saj nanj pozitivno vplivajo ukrepi za ohranjanje delovnih mest, hkrati pa podjetja po različnih anketah ostajajo črnogleda glede prihodnjega zaposlovanja. Prav tako je ocenjevanje agregatov na trgu dela dodatno oteženo zaradi metodoloških rešitev vključevanja protikriznih ukrepov v uradno statistiko. Podobno kot za trg dela velja tudi za oceno finančne trdnosti podjetij, ki vsaj v anketah SURS kljub krizi še ne izražajo nikakršnega povečanja finančnih težav v primerjavi s februarjem. Pri tem blažijo razmere tako protikrizni ukrepi kot visoke finančne rezerve podjetij, h katerim so prispevali ponovno rekordni dobički v letu 2019. Postavlja se tudi vprašanje administrativnih zmožnosti države za zagon novega investicijskega cikla. Potencialnih domačih in tujih finančnih virov bo izrazito veliko, vendar je vsaj glede na pretekle izkušnje s črpanjem evropskih sredstev hitra in produktivna uporaba teh pod vprašajem.

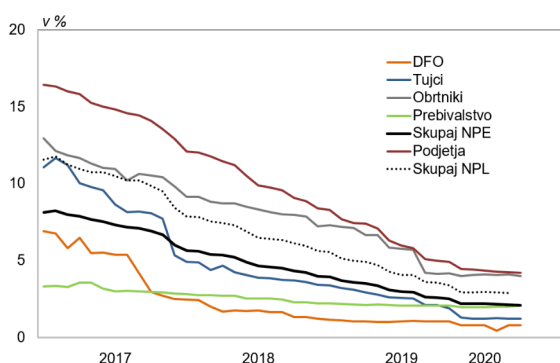
Slika 16: Tehtane napovedi rasti BDP za glavne partnerice Slovenije po mesecih za leti 2020 in 2021

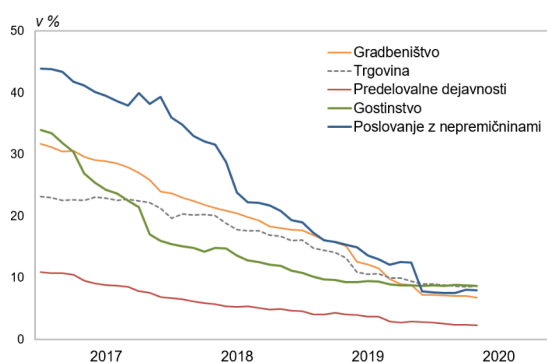
5. GIBANJE OBSEGA NEDONOSNIH IZPOSTAVLJENOSTI V BANČNEM SISTEMU V ČASU IZVAJANJA UKREPOV

Nedonosne izpostavljenosti bank (NPE) so se v zadnjih šestih mesecih dodatno zmanjšale. Kljub nastopu kriznih razmer so ostale na nizki ravni, zaradi interventnih zakonov tudi ni pričakovati hitrejši rasti v prihodnjih mesecih. Naglemu prehodu iz normalno delujočega gospodarstva v popolno ustavitev njegovega velikega dela so sledili takojšnji ukrepi za preprečitev nastajanja neplačil, kar je vsaj za nekaj časa prestavilo naraščanje NPE, ki je sicer v pogojih padanja gospodarske aktivnosti pričakovano. Delež NPE je aprila znašal 2,1 %, kar je za 0,1 o.t. manj kot decembra 2019, delež NPL pa je ostal nespremenjen pri 2,9 %. V večini dejavnosti in skupin komitentov so se deleži NPE do aprila še vedno zmanjševali, sicer počasneje kot v letu 2019. Pri podjetjih je bilo zmanjšanje NPE večje pri velikih podjetjih (za 0,3 o.t. na 3,2 %) v primerjavi z MSP (za 0,1 o.t. na 5,5 %), s povprečnimi 4,3 % za celoten sektor je kljub najhitrejšemu zmanjševanju še vedno najbolj obremenjen del portfelja z nedonosnimi izpostavljenostmi. V sektorju obrtnikov se delež NPE zadnje pol leta ohranja pri 4,0 %, zmanjšanje je prav tako izrazito v primerjavi s stanjem pred leti. V sektorju tujcev, kjer so visoki NPE že pred leti pomenili precejšnje breme, je delež NPE znižan na samo še 1,2 %.

Slika 17: Deleži NPE po skupinah komitentov

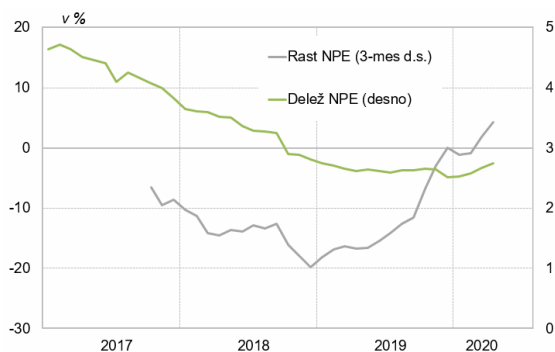
Slika 18: Deleži NPE po dejavnosti podjetij

Povečan pritok NPE iz novih poslov (vintage analiza) je v zadnjem četrtletju 2019 nakazoval ohlajanje gospodarstva. V prvem četrtletju 2020 je prevladoval pritok NPE iz novih poslov z obrtniki in v dejavnostih s prevladujočim deležem majhnih podjetij (gostinstvo, razne strokovne in poslovne storitve, vendar tudi predelovalne dejavnosti). Še vedno pa so bile vrednosti teh nedonosnih poslov relativno majhne in niso pomenile večjega pritiska na celotno kakovost bančnih naložb. Ustavitev gospodarstva zaradi epidemije tudi ni prinesla večjega pritoka novih NPE, k čemur v največji meri prispevajo možnosti odlogov odplačil posojil.

Kakovost portfelja prebivalstva, merjena z deležem NPE, ostaja v povprečju dobra. Delež NPE se ohranja pri 2,0 %. Pri stanovanjskih posojilih je še nekoliko nižji, aprila 1,9 %. Pri potrošniških posojilih je po zniževanju v preteklih letih obseg NPE v zadnjih mesecih nekoliko narasel, na 75 mio EUR, in delež na 2,7%. Najmanjši delež NPE je v skupini ostalih posojil prebivalstvu, le 1,4 %. Nadaljnji morebitni porast NPE pri potrošniških posojilih je začasno ustavil interventni zakon o odlogih plačil. Iz močno povečane povprečne ročnosti novoodobrenih potrošniških posojilih, ki za april znaša 7,9 let (ta posojila vključujejo tudi posojila z odlogom plačil) Banka Slovenije sklepa, da so za odloge prosili komitenti, ki so najemali posojila z zelo dolgimi ročnostmi. Po koncu obdobja odloga, če ne bo prišlo do obrata v gospodarski dinamiki, se iz tega segmenta lahko pričakuje porast nedonosnih posojil, kar pa velja tudi za odloge iz drugih segmentov portfelja.

Slika 19: NPE pri potrošniških posojilih

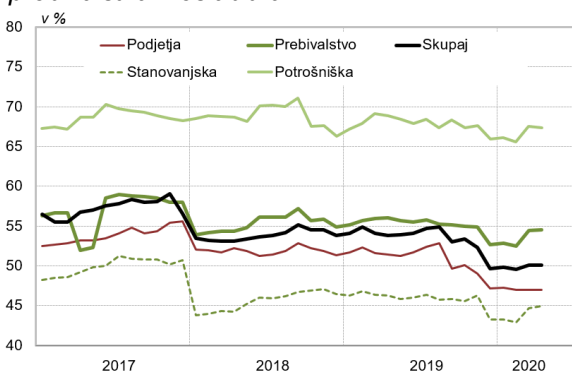

6. STANJE POKRITOSTI NEDONOSNIH IZPOSTAVLJENOSTI BANK Z OSLABITVAMI IN ZAVAROVANJI

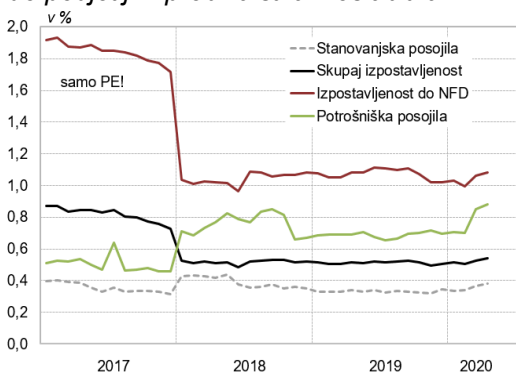
Na spremembe pokritosti NPE z oslabitvami pomembno vplivajo aktivnosti bank za zmanjševanje starih NPE. Večja izločanja NPE iz portfeljev bank (s prodajami, odpisi) se odražajo sorazmerno bolj na zmanjšanju oslabitev, saj se na ta način iz bilanc bank izločajo predvsem nadpovprečno ali celo povsem oslabiljene terjatve. Od avgusta 2019, ko je pokritost z oslabitvami dosegla 54,9 %, se je ob večjih zmanjšanjih NPE v zadnjem delu leta 2019 znižala na 49,7 %, nato pa do aprila 2020 nekoliko narasla, na 50,1 %.

Pokritost z oslabitvami in zavarovanji se povečuje, aprila je za celoten portfelj znašala 90,1 %. Visoka je tudi v sektorju podjetij (89,4 %), prav tako v portfelju izpostavljenosti do tujcev (95,1 %).

Slika 20: Pokritost NPE do podjetij in prebivalstva z oslabitvami

Slika 21: Pokritost donosnih izpostavljenosti do podjetij in prebivalstva z oslabitvami

Pokritost donosnih naložb z oslabitvami se je pred epidemijo COVID 19 znižala na nizko raven 0,52 %. Tudi kazalnik celotnih oslabitev (merjene po odplačni vrednosti) v bruto aktivih bank je dosegel zgodovinsko nizko raven 1,53 %. Ob močno spremenjenih napovedih gospodarske rasti so banke pričele z nekoliko večjim oblikovanjem oslabitev na donosne izpostavljenosti. Oba navedena pokazatelja sta se do konca aprila povečala za 0,03 odstotne točke. Opazen je relativno večji porast oblikovanih oslabitev za donosna posojila gospodinjstvom v primerjavi s podjetji.